

521.

Na osnovu člana 35 stav 8 Zakona o turizmu ("Službeni list CG" broj 61/10), uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva prosvjete i sporta, Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je

PRAVILNIK

O PROGRAMU OBUKE, ISPITNOM PROGRAMU I NAČINU POLAGANJA STRUČNOG ISPITA ZA TURISTIČKOG VODIČA

("Sl. list Crne Gore", br. 25/12 od 11.05.2012)

I. OSNOVNA ODREDBA

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se program obuke, ispitni program i način polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča (u daljem tekstu: stručni ispit).

II. PROGRAM OBUKE I ISPITNI PROGRAM

Trajanje

Član 2

Program obuke za turističkog vodiča traje 610 časova, koji se raspoređuje u pet radnih dana, a po potrebi i vikendom.

Obuka se izvodi od 7:00 do 14:00 časova, a čas obuke traje 60 minuta.

Broj časova za svaki predmet pojedinačno iz programa obuke dat je u Prilogu I, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Metode i tehnike sprovođenja programa obuke

Član 3

Program obuke obuhvata sljedeće metode i tehnike:

- 1) metoda predavanja (izlaganja);
- 2) kombinacija metode predavanja sa razgovorom i diskusijom;
- 3) metoda ilustracije i demonstracije;
- 4) instruktivna metoda (objasni, demonstriraj, rad uz kontrolu instruktora, samostalan rad polaznika);
- 5) simulacija.

Sadržaj

Član 4

Program obuke i ispitni program za polaganje stručnog ispita obuhvata opšti, posebni i praktični dio.

Opšti dio

Član 5

Opšti dio programa obuke i ispitnog programa za polaganje stručnog ispita obuhvata predmete:

- 1) Osnove istorije svijeta;
- 2) Osnove istorije umjetnosti, arhitekture i kulture;
- 3) Zakonski i politički sistem EU;
- 4) Turističke regije svijeta;
- 5) Profesionalna etika u turizmu;
- 6) Komunikacijske tehnike i vještine;
- 7) Menadžment grupe;
- 8) Vođenje osoba sa posebnim potrebama;
- 9) Turistički biznis i vještine;
- 10) Osnove prve pomoći.

Osnove istorije svijeta

Član 6

Predmet Osnove istorije svijeta obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) najveći pronalasci u istoriji;
- 2) zemlje pored Nila;
- 3) istorija antičkog doba;
- 4) istorija srednjeg vijeka;
- 5) istorija zapadnog hrišćanstva;
- 6) istorija istočnog hrišćanstva;
- 7) istorija humanizma i renesanse;
- 8) istorija u doba reformacije i protivreformacije;
- 9) istorija Evrope u doba prosvjetiteljstva (francuska prosvjetiteljska istorija, škotska prosvjetiteljska istorija, njemačka prosvjetiteljska istorija);
- 10) istorija velikih carstava;
- 11) istorija zapadne Evrope u XIX vijeku;
- 12) istorija ostalih evropskih država;
- 13) velike svjetske vojskovođe;
- 14) savremena istorija.

Osnove istorije umjetnosti, arhitekture i kulture

Član 7

Predmet Istorija umjetnosti, arhitekture i kulture obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) hronologija u istoriji umjetnosti, značaj kulturnog nasljeđa za turističku privredu;
- 2) praistorijska umjetnost;
- 3) umjetnost Egipta i Mesopotamije, kritsko-mikenska umjetnost i kultura;
- 4) antička umjetnost Grčke i Rima;
- 5) ranohrišćanska i vizantijska umjetnost;
- 6) srednjevjekovna umjetnost zapadne Evrope (preromanika, romanika i gotika);
- 7) islamska umjetnost;
- 8) renesansa u Evropi;
- 9) barokna umjetnost Evrope;
- 10) klasicizam, romantizam;
- 11) realizam, impresionizam;
- 12) postimpresionizam, ekspresionizam;
- 13) savremena umjetnost;
- 14) muzeji i galerije svijeta;
- 15) prezervacija i revitalizacija spomenika kulture.

Zakonski i politički sistem EU

Član 8

Predmet Zakonski i politički sistem EU obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) pojam EU;
- 2) tijela i institucije EU;
- 3) Evropska i monetarna unija;
- 4) evropsko pravo - pojam i izvori;
- 5) evropsko zakonodavstvo koje se primjenjuje u kompanijama;
- 6) većinska i manjinska prava u EU;
- 7) primjena ekoloških standarda u EU;
- 8) turizam i hotelijerstvo u zakonodavstvu EU;
- 9) putničke agencije u zakonodavstvu EU;
- 10) standardi kvaliteta u turizmu EU;
- 11) evropske konvencije i regulative u oblasti turizma;
- 12) sloboda kretanja lica i usluga u EU;
- 13) politika zaštite potrošača u EU;
- 14) inspeksijski nadzor u sistemu EU;
- 15) međunarodna regulativa i rješavanje sporova u EU.

Turističke regije svijeta

Član 9

Predmet Turističke regije svijeta obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) turizam i turističko - geografske regije svijeta;
- 2) Mediteran - najkompleksnija turistička regija svijeta;
- 3) Azurna obala;
- 4) turizam na Pirinejskom poluostrvu /Španija, Portugalija-regije/;
- 5) turističke regije i turizam Italije;
- 6) turizam i turističke regije Grčke;
- 7) turizam u Turskoj;
- 8) turističke regije Alpa;
- 9) turizam u evropskim metropolama;
- 10) razvoj turizma u Africi, izabrane regije;
- 11) turizam u Aziji;
- 12) turizam ostrva Indijskog okeana;
- 13) turizam u Australiji, izabrane regije;
- 14) turizam i izabrane turističke regije Sjeverne Amerike;
- 15) turizam i izabrane regije Latinske Amerike.

Profesionalna etika u turizmu

Član 10

Predmet Profesionalna etika u turizmu obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) etička načela, teorije i koncepti;
- 2) etičko odlučivanje - modeli;
- 3) etika i poslovno odlučivanje;
- 4) poslovna etika, moralni razvoj i moralno rasuđivanje;
- 5) poslovna etika, moralne odgovornosti i krivice;

- 6) etička načela u poslovanju (utilitarizam, prava i dužnosti, etika nadzora, pravde i pravičnosti, zajedničke koristi, pravo, pravda i briga; etika djelovanja);
- 7) poslovni sistem, odnosi: vlada, tržište, međunarodna trgovina;
- 8) sadržina poslovnog sistema;
- 9) etika na tržištu (perfektna konkurencija, monopolska konkurencija, oligopolska konkurencija, oligopoli i javne politike);
- 10) ekologija i potrošači;
- 11) etika i okolina;
- 12) etika potrošača, proizvodnja i marketing (zaštita tržišta i potrošača, uvid u obaveze prema potrošačima, teorija zaštite, pregled društvenih troškova, etika oglašavanja, privatnost potrošača);
- 13) diskriminacija na poslu;
- 14) pojedinac u organizaciji;
- 15) poslovna etika u globalnoj ekonomiji;
- 16) razvoj efektivnog programa etike;
- 17) globalni etički kodeks za turizam.

Komunikacijske tehnike i vještine

Član 11

Predmet Komunikacijske tehnike i vještine obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) suočavanje sa preprekama za uspješnu komunikaciju;
- 2) aktivno slušanje;
- 3) strukturiranje usmenog izlaganja;
- 4) upotreba tehnologije za podršku poruke;
- 5) retorička kritika;
- 6) efikasno korišćenje glasa, tijela i para-lingvistike;
- 7) uvjerljivo govorenje;
- 8) govorni motivi, poruke i rezultati;
- 9) interkulturalna komunikacija, koncepti i tehnike;
- 10) definisani aspekt komunikacije;
- 11) kritičko razmišljanje;
- 12) struktura prezentacije/govora;
- 13) poznavanje slušaoca;
- 14) efektivno slušanje;
- 15) razumijevanje power point prezentacija;
- 16) power point prezentacija;
- 17) vremenska podjela prezentacije;
- 18) vještina i harizma u govoru;
- 19) vježbe i pripreme;
- 20) konkluzija;
- 21) administrativni djelovi predgovora;
- 22) značaj participacije učesnika;
- 23) bonton.

Menadžment grupe

Član 12

Predmet Menadžment grupe obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) uvod u organizacijsko ponašanje;

- 2) individualno ponašanje, vrijednosti i ličnost;
- 3) percepcija i učenje u organizacijama;
- 4) radno mjesto /emocije i stavovi/;
- 5) motivacija na radnom mjestu;
- 6) izvođenje primijenjene prakse;
- 7) stres menadžment i rad-životni balans;
- 8) donošenje odluka i rješavanje problema;
- 9) timska dinamika;
- 10) razvoj timova visokih performansi;
- 11) komuniciranje timova u organizacijama;
- 12) snaga, politika i uticaj na radnom mjestu;
- 13) sukob i pregovaranje u organizacijama;
- 14) vođstvo u organizacijskim postavkama;
- 15) organizacijska struktura, pozicioniranje vodiča i skupine, neutralan pristup i ljubaznost;
- 16) procjena rizika, upravljanje krizom i rješavanje sukoba.

Vođenje osoba sa posebnim potrebama

Član 13

Predmet Vođenje osoba sa posebnim potrebama obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) specifičnosti organizacionog ponašanja prema osobama sa posebnim potrebama;
- 2) individualna ponašanja, vrijednosti i ličnost osoba sa posebnim potrebama;
- 3) percepcija i učenje osoba sa posebnim potrebama;
- 4) motivacija osoba sa posebnim potrebama;
- 5) izvođenje programa za grupu sa posebnim potrebama;
- 6) svijest o potencijalnim posebnim potrebama turista;
- 7) stres menadžment u uslovima rada sa grupom sa posebnim potrebama;
- 8) donošenje odluka i rješavanje problema u specijalnoj grupi;
- 9) animiranje osoba sa posebnim potrebama.

Turistički biznis i vještine

Član 14

Predmet Turistički biznis i vještine obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) suština ekonomije i mjesto turizma u ekonomiji;
- 2) sadržina turističkog sistema;
- 3) turistička industrija u svijetu, razmjere i disperzija;
- 4) razvoj turizma i uticaj u ekonomiji i društvu;
- 5) održivi turizam, pojam, razvoj i vrste;
- 6) profesija turističkog vođenja i njeno mjesto u turističkom sistemu;
- 7) istraživanje, kreiranje i planiranje turističkih tura;
- 8) zdravstvena i sigurnosna pravila u turističkom vođenju;
- 9) upravljanje rizicima i postupak u slučaju opasnosti;
- 10) administracija u turističkom vođenju;
- 11) marketing u turističkom vođenju;
- 12) knjigovodstvo u turističkom vođenju;
- 13) ispitivanje i kontrola kvaliteta u turističkom vođenju;
- 14) dokumentacija turističkog vodiča;
- 15) evaluacija i monitoring u turističkom vođenju;
- 16) čuvanje i zadovoljavanje potrošača u turističkom vođenju;

17) perspektive turističkog vođenja.

Osnove prve pomoći

Član 15

Predmet Osnove prve pomoći obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) prva pomoć;
- 2) sredstva za pružanje prve pomoći;
- 3) utvrđivanje stanja povrijeđenog;
- 4) prestanak disanja i rada srca;
- 5) koma, traumatski šok, povrede;
- 6) zavoji;
- 7) krvarenje;
- 8) povrede kostiju i zglobova, povrede unutrašnjih organa, povrede usljed zatrpavanja, politraume, povrede toplotom i hladnoćom;
- 9) ostale povrede i oštećenja;
- 10) prenos i transport povrijeđenih i oboljelih lica.

Posebni dio

Član 16

Posebni dio programa obuke i ispitnog programa za polaganje stručnog ispita obuhvata predmete:

- 1) Istorija Crne Gore;
- 2) Turistička geografija Crne Gore;
- 3) Kulturna baština Crne Gore;
- 4) Ekonomija Crne Gore;
- 5) Savremeno crnogorsko društvo;
- 6) Zakonska regulativa iz oblasti turizma.

Istorija Crne Gore

Član 17

Predmet Istorija Crne Gore obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) migracije Slovena;
- 2) preci Crnogoraca;
- 3) prve države Južnih Slovena;
- 4) nastanak države Vojislavljevića (XI i XII vijek);
- 5) dukljanski arhont Petar;
- 6) knez Vladimir i njegov kult;
- 7) izdizanje Duklje u kraljevinu;
- 8) društveno uređenje Kraljevine Vojislavljevića;
- 9) umjetničko naslijeđe Kraljevine Vojislavljevića;
- 10) Crna Gora u doba vladavine Nemanjića;
- 11) društveno i kulturno naslijeđe Zete u doba Nemanjića;
- 12) prodor pravoslavlja u Zetu;
- 13) obnova Crne Gore u doba Balšića;
- 14) dinastije Balšića;
- 15) kulturna i umjetnička djelatnost u Zeti u vrijeme Balšića;
- 16) Crna Gora i srpska despotovina;
- 17) osamostaljenje Crne Gore u doba Crnojevića;

- 18) dinastija Crnojevića;
- 19) sazdanja Cetinja kao nove prijestonice slobodne Crne Gore (gornje Zete);
- 20) kulturna djelatnost Đurđa Crnojevića;
- 21) tragovi humanizma i renesanse u srednjevjekovnoj Crnoj Gori;
- 22) period vladikata u Crnoj Gori;
- 23) dinastija Petrovića;
- 24) vladavina knjaza Danila i kralja Nikole;
- 25) Velji rat i Berlinski kongres;
- 26) kulturna djelatnost u doba Petrovića;
- 27) kraj Kraljevine Crne Gore;
- 28) Crna gora u Prvom svjetskom ratu;
- 29) Crna Gora u FNRJ;
- 30) Crna Gora u Drugom svjetskom ratu;
- 31) obnova i razvoj Crne Gore u SFRJ;
- 32) Crna Gora u SRJ;
- 33) Crna Gora u državnoj zajednici SiCG;
- 34) nezavisnost Crne Gore 2006. godine.

Turistička geografija Crne Gore

Član 18

Predmet Turistička geografija Crne Gore obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) turističko-geografski položaj Crne Gore;
- 2) prirodne turističke vrijednosti;
- 3) Jadransko more;
- 4) planine kao prirodne turističke vrijednosti;
- 5) jezera;
- 6) rijeke;
- 7) termomineralni izvori;
- 8) nacionalni parkovi u Crnoj Gori;
- 9) arheološke, spomeničke i antropogene turističke vrijednosti;
- 10) gradska naselja kao turističke vrijednosti;
- 11) objekti svjetske baštine;
- 12) materijalna osnova;
- 13) promet turista;
- 14) regionalni aspekt turizma Crne Gore.

Kulturna baština Crne Gore

Član 19

Predmet Kulturna baština Crne Gore obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) osnovne geografsko kulturne zone u Crnoj Gori;
- 2) spomenici kulture u Herceg Novom (stari grad, crkveni kompleksi);
- 3) značajni spomenici kulture u opštini Tivat;
- 4) Kotor (Stari grad, kotorska tvrđava, Katedrala Sv. Tripuna, romaničke crkve; revitalizovane crkve, plemićke palate);
- 5) barokni Perast - palate i crkve;
- 6) arheološka istraživanja u Risnu;
- 7) bokokotorska ikonostasna škola;
- 8) spomenici kulture u Budvi (Stari grad, crkve, helenističko - rimska nekropola);

- 9) paštrovski manastiri, Sveti Stefan;
- 10) spomenici kulture u Baru (Stari grad, crkve, ostaci islamske kulture, manastiri na ostrvima Skadarskog jezera);
- 11) Stari grad Ulcinj, Stari grad Svač;
- 12) spomenici kulture Cetinja (Cetinjski manastir, Biljarda, Dvorac kralja Nikole, crkve, ambasade, Mauzolej na Lovćenu, Njeguši);
- 13) najstariji arhitektonski spomenici Podgorice (antička Duklja, ostali antički lokaliteti, manastiri);
- 14) Manastir Ostrog - Nikšić;
- 15) spomenici kulture u opštini Berane;
- 16) spomenici kulture u opštini Bijelo Polje;
- 17) kulturno nasljeđe u opštini Kolašin (Manastir Morača);
- 18) spomenici u opštini Mojkovac;
- 19) spomenici islamske arhitekture u opštini Plav;
- 20) kulturno nasljeđe u opštini Pljevlja (spomenici antičke kulture, manastiri, islamska arhitektura).

Ekonomija Crne Gore

Član 20

Predmet Ekonomija Crne Gore obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) uvođenje tržišnih odnosa;
- 2) privatizacija i denacionalizacija;
- 3) restruktuiranje privrede;
- 4) reforma privredno - pravnog sistema;
- 5) osnove privrednog sistema, s posebnim osvrtom na turizam;
- 6) glavne privredne grane;
- 7) razvoj poljoprivrede i prehrambene industrije;
- 8) tekstilna industrija;
- 9) drvoprerađivačka industrija;
- 10) metaloprerađivačka industrija;
- 11) hemijska industrija;
- 12) naftna industrija;
- 13) elektroindustrija, građevinarstvo;
- 14) trgovina;
- 15) saobraćaj, pomorstvo;
- 16) turizam;
- 17) izvoz i uvoz;
- 18) bruto domaći proizvod;
- 19) tržište rada;
- 20) monetarna politika;
- 21) fiskalna politika;
- 22) bankarski sistem;
- 23) tržište kapitala i tržište osiguranja;
- 24) ekonomski odnosi s Evropskom unijom;
- 25) ekonomski odnosi sa međunarodnim institucijama;
- 26) ekonomski odnosi s drugim državama Evrope i svijeta.

Savremeno crnogorsko društvo

Član 21

Predmet Savremeno crnogorsko društvo obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) opšte karakteristike pravnog i političkog sistema;
- 2) osnovna načela Ustava CG;
- 3) političke partije;
- 4) nevladine organizacije;
- 5) struktura i karakteristike sistema vlasti;
- 6) socijalna demografija Crne Gore;
- 7) karakteristike obrazovnog sistema;
- 8) konfesionalna struktura i konfesionalna pitanja u Crnoj Gori;
- 9) Crna Gora i EU;
- 10) Crna Gora i NATO;
- 11) odnosi u regionu;
- 12) socijalna pomoć i zdravstveni sistem;
- 13) nauka i umjetnost;
- 14) interkulturalna pitanja;
- 15) karakteristični običaji;
- 16) slobodno vrijeme, rekreacija, zabava i sport;
- 17) kultura hrane i pića.

Zakonska regulativa iz oblasti turizma

Član 22

Predmet Zakonska regulativa iz oblasti turizma obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) pojam, subjekti i načela u oblasti turizma;
- 2) turistička agencija organizator putovanja (prava i obaveze turističke agencije i putnika);
- 3) turistička agencija posrednik;
- 4) turistički vodič (pojam i režim rada);
- 5) turistički pratilac;
- 6) turistički animator;
- 7) turistički zastupnik;
- 8) oblici turističkih usluga i ostale turističke usluge;
- 9) pojam i subjekti koji obavljaju ugostiteljsku djelatnost;
- 10) vrste ugostiteljskih objekata;
- 11) oblici ugostiteljskih usluga;
- 12) klasifikacija i kategorizacija ugostiteljskih objekata;
- 13) ugostiteljske usluge u domaćinstvu;
- 14) centralni turistički registar;
- 15) jedinstvena evidencija turističkog prometa;
- 16) podjela i režim rada turističkih organizacija;
- 17) organi turističkih organizacija;
- 18) zadaci lokalnih turističkih organizacija;
- 19) Nacionalna turistička organizacija;
- 20) finansiranje turističkih organizacija;
- 21) izletnička taksa, turistička taksa, članski doprinos;
- 22) pojam, visina i naplata boravišne takse;
- 23) izuzeci od plaćanja boravišne takse;
- 24) podjela ugostiteljskih objekata;
- 25) vrste smještajnih jedinica;
- 26) objekti za pružanje usluga ishrane i pića;
- 27) kategorije ugostiteljskih objekata;
- 28) podjela i režim rada turističkih organizacija;
- 29) strategija razvoja turizma;

- 30) turistički razvoj u odnosu na projektovane strateške ciljeve;
- 31) ciljevi razvoja turizma;
- 32) strategija ponude;
- 33) turistički klasteri;
- 34) očekivani razvoj turizma do 2020. godine.

Praktični dio

Član 23

Praktični dio programa obuke i ispitnog programa za polaganje stručnog ispita obuhvata trening praktičnog vođenja i uvježbavanja praktičnih vještina i odnosi se na predmet Organizacija i vođenje turističkih tura.

Organizacija i vođenje turističkih tura

Član 24

Predmet Organizacija i vođenje turističkih tura obuhvata sljedeće gradivo:

- 1) pojam turističkog vodiča;
- 2) specifičnost rada turističkog vodiča;
- 3) planiranje i priprema programa vođenja u odnosu na prevozno sredstvo i dužinu trajanja izleta;
- 4) pojam i vrste turističkih aranžmana;
- 5) instrumenti plaćanja;
- 6) ugovori između turističkih agencija i hotelskih preduzeća;
- 7) ugovori između agencija i saobraćajnih preduzeća;
- 8) uloga turističkog vodiča u izvođenju turističkog aranžmana: informator, promoter, animator, stimulator potrošnje;
- 9) etika u pozivu turističkog vodiča;
- 10) predstavljanje;
- 11) uspostavljanje komunikacije;
- 12) turistički vodič u funkciji sigurnosti izvođenja turističkog aranžmana;
- 13) turistički vodič i njegova uloga u pružanju prve pomoći;
- 14) uloga turističkog vodiča u promociji zaštite prirodne sredine;
- 15) priprema i vođenje ture istorijskih mjesta;
- 16) priprema i vođenje manastirske ture;
- 17) priprema i vođenje hodočasničke ture;
- 18) priprema i vođenje ture u nacionalnim parkovima;
- 19) priprema i vođenje tematske ture.

III. NAČIN POLAGANJA STRUČNOG ISPITA

Prijava za polaganje stručnog ispita

Član 25

Kandidat polaže prijemni ispit kao eliminatorni, na kojem se polaže strani jezik usmeno i pismeno, na nivou B2 (srednji napredni nivo), prema CEF skali (Common European Framework - zajednički okvir za jezike Savjeta Evrope).

Na prijemnom ispitu kandidat polaže i test podobnosti za obavljanje poslova turističkog vodiča.

Prijavu za polaganje prijemnog ispita kandidat podnosi Ispitnoj komisiji koju obrazuje organ državne uprave nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Kandidat je dužan da u prijavi navede koji strani jezik želi da polaže.

Kandidat može prijaviti više stranih jezika.

Kandidat je dužan da polaže svaki strani jezik koji je naveden u prijavi.

Uz prijavu iz stava 3 ovog člana kandidat je dužan da dostavi:

- dokaz o završenoj srednjoj školi (IV stepen);
- dokaz o uplati sredstava za troškove organizacije prijemnog ispita.

Nakon položenog prijemnog ispita, pohađa se program obuke za turističkog vodiča.

Prijavu za polaganje stručnog ispita kandidat podnosi Ispitnoj komisiji nakon završetka programa obuke.

Uz prijavu iz stava 9 ovog člana kandidat je dužan da dostavi:

- potvrdu o završenom programu obuke za polaganje stručnog ispita;
- dokaz o uplati sredstava za troškove organizacije obuke i polaganja stručnog ispita.

Teorijski dio ispita

Član 26

Teorijski dio ispita sastoji se iz provjere znanja iz predmeta koji su sastavni dio opšteg i posebnog dijela programa obuke i ispitnog programa za polaganje stručnog ispita.

Praktični dio ispita

Član 27

Praktični dio ispita podrazumijeva simulaciju vođenja grupe, pri čemu kandidat praktično pokazuje cjelokupno usvojeno znanje predviđeno ispitnim programom za polaganje stručnog ispita na jeziku koji je naveden u prijavi.

Ocjenjivanje

Član 28

Ocjenjivanje kandidata se vrši za svaki predmet pojedinačno, sa ocjenom "položio" ili "nije položio". Na osnovu pojedinačnih ocjena Ispitna komisija utvrđuje opštu ocjenu "položio" ili "nije položio" ili se kandidat upućuje na polaganje popravnog ispita.

Popravni ispit

Član 29

Kandidat koji nije položio ispit iz najviše dva predmeta može polagati popravni ispit.

Popravni ispit polaže se u roku koji ne može biti kraći od 30 dana, ni duži od 90 dana od dana polaganja stručnog ispita.

Ako kandidat iz neopravdanih razloga odustane od započetog polaganja stručnog ispita ili ne pristupi polaganju popravnog ispita, kao i ako odustane od polaganja popravnog ispita smatra se da ispit nije položio.

Odlaganje polaganja ispita

Član 30

Započeto polaganje stručnog ispita može se odložiti ako je kandidat zbog bolesti, smrti u porodici ili sličnih opravdanih razloga bio spriječen da nastavi polaganje ispita.

O odlaganju polaganja stručnog ispita odlučuje Ispitna komisija.

Uvjerenje o položenom stručnom ispitu

Član 31

O toku stručnog ispita Ispitna komisija vodi zapisnik.

Na osnovu zapisnika iz stava 1 ovog člana, kandidatu se izdaje uvjerenje o položenom stručnom ispitu. Uvjerenje iz stava 2 ovog člana izdaje se kandidatu u roku od osam dana od dana polaganja stručnog ispita.

Literatura

Član 32

Za pripremu polaganja stručnog ispita koristi se literatura data u Prilogu II, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Prestanak važenja

Član 33

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o programu, sastavu ispitne komisije i načinu polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča ("Službeni list RCG", broj 29/04).

Stupanje na snagu

Član 34

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 06-989/12

Podgorica, 8. maja 2012.godine

Ministar,

Predrag Sekulić, s.r.

PRILOG I

Trajanje programa obuke po predmetnim oblastima

Redni PREDMETI Predavanja Vježbe Ukupno
broj (broj sati)

OPŠTI DIO 180 10 190
-----

1. Osnove istorije svijeta 10 10
2. Osnove istorije umjetnosti, arhitekture i kulture 20 20
3. Zakonski i politički sistem EU 25 25
4. Turističke regije svijeta 10 10
5. Profesionalna etika u turizmu 10 10
6. Komunikacijske tehnike i vještine 25 25
7. Menadžment grupe 25 25
8. Vođenje osoba sa posebnim potrebama 25 25
9. Turistički biznis i vještine 25 25
10. Osnove prve pomoći 5 10 15

POSEBNI DIO 180 0 180
-----

11. Istorija Crne Gore 35 35
12. Turistička geografija Crne Gore 35 35

- 13. Kulturna baština Crne Gore 35 35
- 14. Ekonomija Crne Gore 25 25
- 15. Savremeno crnogorsko društvo 25 25
- 16. Zakonska regulativa u oblasti turizma 25 25

PRAKTIČNI DIO PROGRAMA 0.00 240.00 240.00
-----

17. Organizacija i vođenje turističkih tura 240 240

UKUPNO: 360 250 610

PRILOG II

LITERATURA

1. PRAVNI IZVORI:

- 1) Ustav Crne Gore;
- 2) Zakon o turizmu ("Službeni list CG", broj 61/10);
- 3) Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list RCG", br. 11/04 i 46/07);

2. DRUGI IZVORI:

- 1) E. H. Gombrih - Kratka istorija sveta za mlade;
- 2) M. Radović - Turistička geografija Crne Gore;
- 3) R. Ratković - Razvoj turizma u Crnoj Gori, geneza, stanje i perspektive;
- 4) N. Janićijević - Organizaciono ponašanje;
- 5) M.J. Rouse, S.Rouse - Poslovne komunikacije;
- 6) Đ. Bunja - Turističko poslovanje;
- 7) Jaszay C., P Dunk - Ethical decision making in the hospitality industry;
- 8) B. Bein, Dž. Dramond - Poslovna etika;
- 9) R. Rotković - Kratka ilustrovana istorija crnogorskog naroda;
- 10) X. Jenson - Istorija umjetnosti;
- 11) B. Rabotić - Turističko vođenje, teorija i praksa;
- 12) I. Blašković, Z. Pepeonik - Turistička geografija;
- 13) V. Kasalica - Kulturna baština Crne Gore;
- 14) Grupa autora - Kućni priručnik za pružanje prve pomoći;
- 15) OECD - Mogućnosti dugoročnog razvoja Crne Gore;
- 16) STC - A guide for people with special needs;
- 17) Godišnji izvještaj glavnog ekonomiste CBCG i njena privredna statistika;
- 18) Matica crnogorska - Crna Gora pred izazovima budućnosti;
- 19) Strategija razvoja turizma Crne Gore do 2020. godine.